

8. Manashev G. G. Izmenchivost' zubocheljustnoj sistemy v zavisimosti ot pola i konstitucii: avtoref. dis. ... kand. med. nauk / G.G. Manashev. – Krasnojarsk, - 2000. – 23 s.
9. Smirnov V. G. Klinicheskaja anatomija skeleta lica / V.G. Smirnov, L.S. Persin // – M.: Medicina, - 2007. – 224 s.
10. Albarakati S.F. Orthognathic surgical norms for a sample of Saudi adults: Hard tissue measurements / S.F. Albarakati, L.F. Baidas // Saudi Dent J. – 2010. – # 22(3) – P.133-139.
11. Benjamin G. Burris Maxillary arch size and shape in american black and whites / G. Burris Benjamin, F. Harris Edward // Angle Orthod. – 2000. – Vol.70, #4. – P. 46-55.
12. Buwembo W. Prediction of width of un-erupted incisors, canines and premolars in a Ugandan population: a cross sectional study/ W. Buwembo, A. Kutesa, L. Muwazi [et al.] // BMC Oral Health. – 2012. – # 23 – P. 12-23.
13. Hassan N. The dental arch form revisited / Noroozi Hassan, Nik Tahereh Hosseinzadeh, Saeeda Reza //Angle Orthod. – 2001. – Vol.71, #5. – P. 67-74.
14. Philip N.I. Applicability of the Moyers mixed dentition probability tables and new prediction aids for a contemporary population in India / N.I. Philip, M. Prabhakar, D. Arora [et al.] // Am J Orthod Dentofacial Orthop. – 2010. – # 138 – P. 339-345.
15. Yadav A. O. Cephalometric norms for Central Indian population using Burstone and Legan analysis / A.O. Yadav, C.S. Walia, R.M. Borle [et al.] // Indian J Dent Res. – 2011. – 22(1). – P. 28-33.

Реферати

САГИТТАЛЬНЫЕ И ВЕРТИКАЛЬНЫЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗУБНОЙ ДУГИ У МАЛЬЧИКОВ И ДЕВОЧЕК С ОРТОГНАТИЧЕСКОМ ПРИКУСОМ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ ФОРМЫ ГОЛОВЫ И ТИПА ЛИЦА

Глушак А. А.

У мальчиков и девочек Подолья с ортогнатическом прикусом определены границы процентильного размаха величины сагиттальных и вертикальных характеристик зубной дуги у представителей с разной формой головы и лица. Установленные отличия сагиттальных и вертикальных характеристик зубной дуги между представителями с различной формой головы (только у девочек для вертикальных размеров дуги) и разным типом лица: у мальчиков – для вертикальных размеров дуги (преимущественно на уровне клыков и первых больших и малых коренных зубов), у девочек – для глубины неба на уровне клыков. Значительных отличий сагиттальных характеристик зубной дуги как у мальчиков, так и у девочек при распределении на разные краниотипы и разные типы лица практически не установлено. У мальчиков и девочек практически не установлено достоверных половых различий величины сагиттальных и вертикальных характеристик зубной дуги.

Ключевые слова: подростки, тип лица, ортогнатический прикус, характеристики зубной дуги, половые отличия.

Стаття надійшла 21.02.2015 р.

SAGITTAL AND VERTICAL CHARACTERISTICS OF DENTAL ARCH IN BOYS AND GIRLS WITH ORTHOGNATHIC BITE DEPENDING ON THE SHAPE OF HEAD AND TYPE FACE

Glushak A. A.

In boys and girls of Podillya with orthognathic bite identified boundary percentile scope values sagittal and vertical characteristics of the dental arch in representatives with different form of head and face. Installed differences sagittal and vertical characteristics of the dental arch between the representatives with different shape of the head (only for girls vertical size of the arc) and different types of face: in boys - for vertical size of the arc (mainly at the level of canine and first large and small molar teeth); in girls - for the depth of the palate at the level of canines. Significant differences sagittal dental arch characteristics of boys and girls in the allocation to different craniotypes and different types of face practically not installed. In boys and girls practically not found significant sex differences of size sagittal and vertical characteristics of the dental arch.

Key words: adolescents, face type, orthognathic bite, characteristics of dental arch, sex differences.

Рецензент Гунас I.B.

УДК 616.31-089

А. М. Гоголь, А. І. Пацькевич, І. А. Колісник
В ДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

АНАЛІЗ ЧАСТОТИ І СТРУКТУРИ АМБУЛАТОРНИХ ОПЕРАТИВНИХ ВТРУЧАНЬ ПРИ НАДАННІ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ

В статті наведені результати статистичного аналізу архівного матеріалу за оперативними втручаннями в КУ «Полтавський обласний центр стоматології – стоматологічна клінічна поліклініка» за період з 2005 по 2014 роки. Проведено аналіз загальної структури оперативних втручань за роками, а також за нозологічними одиницями. З'ясовано, що в структурі оперативних втручань переважають операції за ортодонтичними показаннями, зокрема з приводу ретенції і дистопії зубів, на другому місці розташовуються запальні захворювання щелепно-лицевої ділянки. Отримані дані доцільно використати для вирішення проблем організації хірургічної допомоги, а також планування перспективних наукових досліджень в стоматології.

Ключові слова: щелепно-лицьова ділянка, амбулаторні операції, статистичний аналіз.

Робота є фрагментом НДР «Алгоритм хірургічного та консервативного лікування хворих, що мають косметичні дефекти тканин щелепно-лицевої ділянки, інволюційний птоз шкіри обличчя та шкіри, больові синдроми обличчя та профілактика утворення патологічних рубцевозмінених тканин», державний реєстраційний номер – 0114U001910.

Проблеми збереження і зміцнення здоров'я населення в сучасних умовах набувають особливої актуальності. Важливим завданням, що контролюється Європейською стратегією ВООЗ, є зміцнення стоматологічного здоров'я. Актуальність проблеми стоматологічної допомоги в Україні підтверджується негативними змінами у стані стоматологічного здоров'я населення, що відображено в клініко-епідеміологічних дослідженнях [2, 3].

Хірургічна стоматологічна допомога залишається невід'ємною складовою в лікуванні основних стоматологічних захворювань. Це стосується запальних процесів щелепно-лицевої ділянки [4], захворювань тканин пародонта, ортодонтчних проблем та новоутворень у різних верств населення України [5, 6].

Розробка та впровадження профілактичних заходів при наданні стоматологічної допомоги переважно ґрунтується на результатах епідеміологічних досліджень захворюваності та клінічних спостереженнях за ефективністю їх лікування [1]. Важливою складовою розв'язання цієї задачі є аналіз структури оперативних втручань, які виконуються, зокрема, на амбулаторному прийомі хірургом-стоматологом. Узагальнення отриманих результатів надає можливість оцінити тенденції розповсюдженості стоматологічних захворювань, ефективність їх профілактики та лікування, а також виявити проблеми і недоліки в організації хірургічної допомоги, визначити перспективні напрямки наукових досліджень.

Метою роботи було здійснено аналіз структури оперативних втручань на амбулаторному прийомі при наданні хірургічної стоматологічної допомоги; оцінка статистичних даних, а саме: загальної кількості оперативних втручань, їх методики та показань до проведення.

Матеріал та методи дослідження. Для досягнення поставленої мети проведено архівне дослідження журналу обліку амбулаторних операцій (ф.№069/0) за період з 2005 по 2014 роки включно. Оперативні втручання виконані співробітниками курсу пропедевтики хірургічної стоматології на базі Полтавської обласної клінічної стоматологічної поліклініки (КУ «Полтавський обласний центр стоматології – стоматологічна клінічна поліклініка»).

Результати дослідження та їх обговорення. За період з 2005 по 2014 роки виконано 1920 оперативних втручань. Загальна кількість оперативних втручань за роками відображена на рис.1. Аналізуючи лінійну діаграму, приходимо до висновку, що найбільша кількість оперативних втручань проведена в 2007 (250) та 2013 (233) роках. Цю обставину можна пояснити деякими об'єктивними факторами, що найвірогідніше мають соціально-економічний характер, та потребують окремого дослідження та аналізу отриманих фактів.

Структура проведених оперативних втручань у процентному відношенні представлена на рис.2. Найбільший відсоток від загальної кількості проведених оперативних втручань за показаннями складає ортодонтчна патологія (44%) та запальні процеси щелепно-лицевої ділянки (36%).

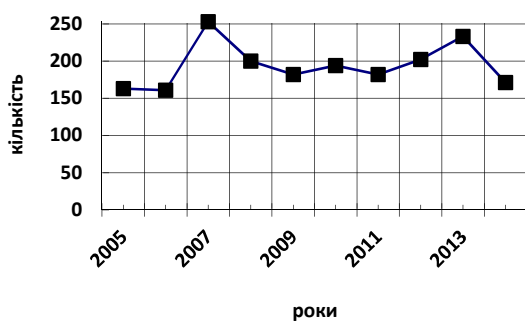

Рис.1. Динаміка загальної кількості оперативних втручань за роками.

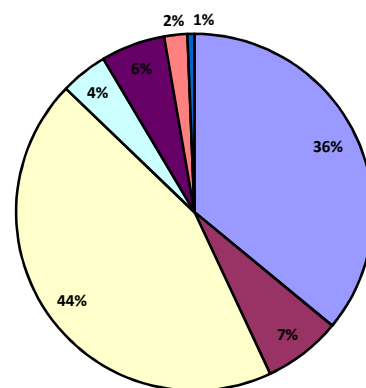

Рис. 2. Структура оперативних втручань в залежності від показань щодо їх проведення.

До оперативних втручань з приводу запальних процесів щелепно-лицевої ділянки включені: резекція верхівки кореня зуба, гранульомектомія, гемісекція, короно-радикулярна

сепарація та реплантація зуба, ампутація кореня зуба, які складають групу операцій, що дозволяють зберегти зуби. В переважній більшості випадків йдеться про хірургічні способи лікування одонтогенних періапикальних осередків інфекції, або ж уражень періодонта в ділянці біфуркації коренів нижніх молярів при хронічних періодонтитах.

При захворюваннях пародонту найбільш часто проводилось дронування підслизових абсцесів та клаптеві операції із застосуванням засобів, що стимулюють репаративні процеси в пародонті.

До ортодонтних показань відносили наступні патологічні стани: дистопія, ретенція постійних зубів, наявність надкомплектних зубів, аномалії прикріплення вуздечок слизової оболонки порожнини рота, а також операцію видалення зачатків постійних зубів (гермектомія). Дистоповані, ретеновані та надкомплектні зуби видаляли атиповою методикою. Вуздечки слизової оболонки порожнини рота усувались шляхом одноетапної френулектомії.

Серед пухлин та пухлиноподібних утворень щелеп у 92,7% випадків оперативне втручання пов'язане з одонтогенними кістами. В більшості випадків проводилась цистектомія із заповненням кісткового дефекту осте пластичним матеріалом. При значних розмірах кіст виконували цистотомію із заповненням порожнини кісти йодоформною турундою.

З приводу новоутворень м'яких тканин найчастіше втручання проводилось з приводу ретенційних кіст малих слинних залоз (23%), епулісів (19,65%), фібром (17%) і папілом (9,4%). Разом з традиційним висіченням новоутворів досить часто застосовували діатермокоагуляцію.

На рис.3 наведені результати порівняння кількості оперативних втручань з приводу запальних процесів щелепно-лицевої ділянки (ЩЛД) та за ортодонтними показаннями протягом періоду спостереження. Ці дві категорії показань до оперативних втручань є найбільшими в кількісних показниках. Графіки досліджуваних категорій мають загальні тенденції динаміки їх змін, але, загалом, спостерігається поступове зростання кількості втручань за ортодонтними показаннями.

При проведенні загального аналізу серед ортодонтних показань до проведення амбулаторних оперативних втручань звертає на себе увагу той факт, що з кожним роком спостерігається тенденція до постійного зростання відсотку операцій з приводу дистопії та ретенції постійних зубів. На рис. 4 представлено співвідношення між двома основними категоріями ортодонтної патології, які є основними показаннями (в сукупності <90%) до оперативних втручань.

Варто зауважити, що значний відсоток оперативних втручань за ортодонтними показаннями зумовлений тим, що діяльність співробітників кафедри має консультативно-лікувальну спрямованість. Як наслідок, ними виконуються більш складні амбулаторні операції.

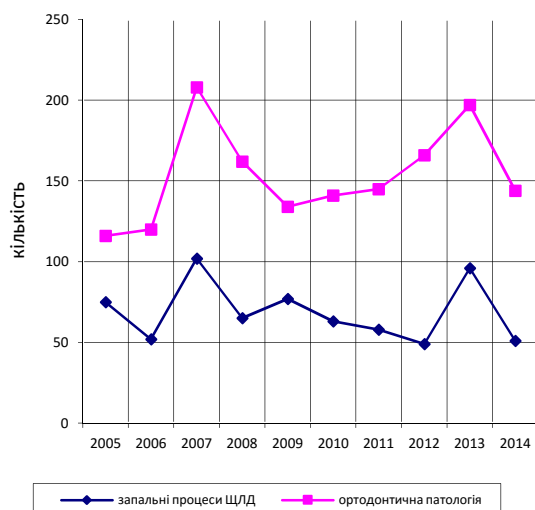

Рис. 3. Динаміка кількості оперативних втручань з приводу ортодонтної патології та запальних процесів ЩЛД.

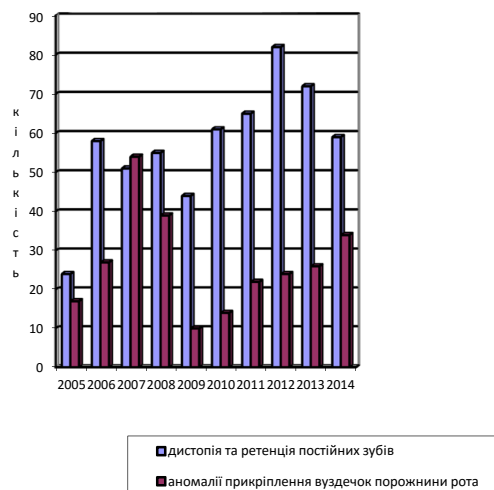

Рис. 4. Співвідношення між кількістю оперативних втручань за основними ортодонтними показаннями за період спостереження.

Висновок

Отримані результати статистичного дослідження архівного матеріалу мають певне практичне значення. Зокрема, є об'єктивним відображенням розповсюженості основних

стоматологічних захворювань, які за певних обставин потребують використання хірургічних методів лікування, а також можуть засвідчувати ефективність лікувальних та профілактичних заходів, запроваджених в практичну охорону здоров'я. Разом з тим, проведені дослідження виявляють актуальні завдання щодо організації надання хірургічної допомоги населенню України в державних лікувальних установах. Виявлені факти повинні становити інтерес і для науковців, які визначають актуальність проблем і визначають перспективи розвитку наукових досліджень в стоматології.

Перспективи подальших досліджень. Отримані статистичні дані будуть використані для детального аналізу кожної групи показань щодо оперативних втручань.

Список літератури

1. Knyazevych V. M. Stomatolohichna dopomoha v Ukraini / V. M. Knyazevych // Dovidnyk Centru medychnoyi statystyky Ministerstva oхорony zdorov'ya Ukrainy. – K., - 2008. – 50 s.
2. Kosenko K. N. Aktual'nye voprosy sostoyaniya u perspektivy razvytyya stomatolohicheskoy pomoshhy sel'skomu naseleniyu / K. N. Kosenko, O. Э. Rejzvyx // Visnyk stomatolohiyi. – 2012. – №4. – S.106-110.
3. Kosenko K. M. Riven' nadannya stomatolohichnoyi dopomohy dytyachomu naseleennyu Ukrainy za period 2002-2011 rr. / K. M. Kosenko, O. E. Rejzvyx // Visnyk stomatolohiyi. – 2013. – №1. – S.152-157.
4. Tymofeev A. A. Rukovodstvo po chelyustno-lycevoj xyrurhyy u xyrurhicheskoy stomatolohyy / A. A. Tymofeev // – Kyev: OOO "Chervona Ruta-Turs", – 1062 s.
5. Shemel'ko M. L. Analiz xirurhichnoho vtruchannya pry kompleksnomu likuvanni zaxvoryuvan' tkanyн parodontu v derzhavnyx stomatolohichnyx poliklinikax mista Kyyyeva za 2010-2011 roky / M. L. Shemel'ko, H. P. Bernads'ka, M. O. Pavlenko // Sovremennaya stomatolohyya. – 2013. – №2. – S.114-116.
6. Smahlyuk L. V. Kompleksnyj pidxid do likuvannya paciyentiv iz zuboshhelepnymy anomaliyamy ta deformaciyamy / L. V. Smahlyuk, V. I. Smahlyuk // Ukrayins'kyj stomatolohichnyj al'manax. – 2007. – №6. – S.64-72.

Реферати

АНАЛИЗ ЧАСТОТЫ И СТРУКТУРЫ АМБУЛАТОРНЫХ ОПЕРАТИВНЫХ ВМЕШАТЕЛЬСТВ ПРИ ОКАЗАНИИ СТОМАТОЛОГИЧЕСКОЙ ПОМОЩИ

Гоголь А. М., Панькевич А. И., Колесник И. А.

В статье приведены результаты статистического анализа архивного материала по оперативным вмешательствам в КУ «Полтавский областной центр стоматологии – стоматологическая клиническая поликлиника» за период с 2005 по 2014 года. Произведен анализ общей структуры оперативных вмешательств по годам, а также по нозологическим единицам. Выяснено, что в структуре оперативных вмешательств преобладают операции по ортодонтическим показаниям, в частности по поводу ретенции и дистопии зубов, на втором месте располагаются воспалительные заболевания челюстно-лицевой области. Полученные данные целесообразно использовать для решения проблем организации хирургической помощи, а также планирования перспективных научных исследований в стоматологии.

Ключевые слова: челюстно-лицевая область, амбулаторные операции, статистический анализ.

Статья найдшла 10.03.2015 р.

ANALYSIS OF FREQUENCY AND STRUCTURE OF OUT-PATIENT SURGERY IN PROVIDING DENTAL CARE

Gogol A. M., Pankevych A. I., Kolisnyk I. A.

The article presents the results of statistical analysis of archival material on surgical operations in KU "Poltava regional center for dentistry - dental clinical polyclinic" for the period from 2005 to 2014. 1920 surgical operations were conducted during this period. Operations conducted the staff of department of propaedeutics of surgical dentistry (Higher State Education Institution "Ukrainian Medical Stomatological Academy" Poltava). Received results of statistical analysis have practical significance. In particular, they are objective accord of prevalence of diseases which requires of oral and maxillofacial surgery, and may indicate about effectiveness their prophylaxis and treatment. Findings may be used for improving surgical care in public hospitals and planning scientific research in dentistry.

Key words: maxillo-facial area, out-patient surgery, statistical analysis.

Рецензент Ткаченко П.І.

УДК

А. И. Гоголь, О. Ю. Науменко
ГП «України медицини транспорту», м. Одеса

СОПРЯЖЕННОСТЬ НЕЙРОФИЗИОЛОГИЧЕСКИХ, НЕЙРОПСИХОЛОГИЧЕСКИХ И АУТОИММУННЫХ НАРУШЕНИЙ У БОЛЬНЫХ РАССЕЯННЫМ СКЛЕРОЗОМ

Авторы по результатам исследования 52 больных РС установили, что все они страдали когнитивными расстройствами в виде снижения показателей MMSE, слабой деменции, расстройств памяти. Когнитивные нарушения коррелировали с изменениями электрофизиологических когнитивных вызванных потенциалов и активностью аутоиммунных процессов. Авторы полагают, что аутоиммунные процессы повреждая мембранные структуры нервных клеток, у больных РС, обуславливают десинхронизацию деятельности разных отделов мозга, что создает предпосылки для развития когнитивных нарушений.

Ключевые слова: рассеянный склероз, когнитивные функции, аутоиммунные реакции.